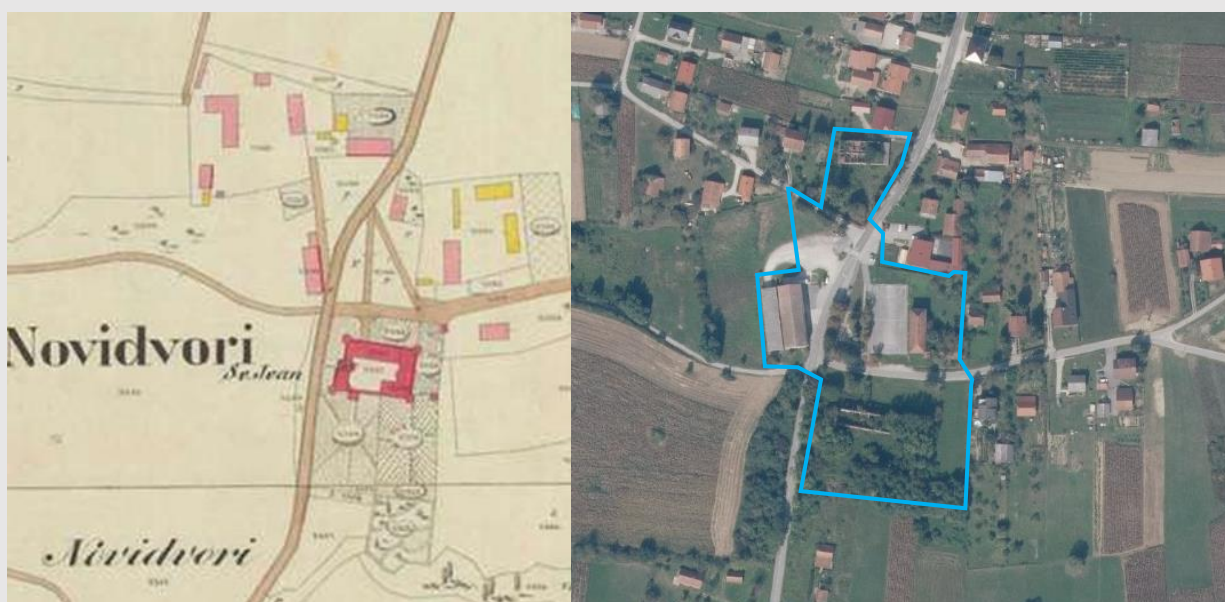

NOVI DVORI KLANJEČKI

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko zagorska
Grad/općina	Grad Klanjec
Naselje	Novi Dvori Klanječki
Katastarski podaci	k.č. br. 2316, 2317, 2318, 2314/2, 2300, 2278 k.o. Novi Dvori Klanječki
Vrsta/naziv	Dvorac Novi Dvori Klanječki
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	17. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Erdödy
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-4595
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1861., zona zaštite na DOF podlozi

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Ruševine dvorca nalaze se s istočne strane ceste koja iz smjera Zaprešića vodi prema Klanjcu. Od nekadašnjeg velikog stambeno-gospodarskog sklopa koji je u južnom dijelu imao trokrilni dvorac s velikim vrtovima ortogonalne koncepcije, a u sjevernom dijelu gospodarsku zonu, danas postoje ostaci perimetralnih zidova dvorca i dvorske kapele, manji dio svodnih konstrukcija jednoga krila dvorca te dvije gospodarske zgrade (žitnica i kurija upravitelja imanja).

2.1. DVORAC

Jednokatni dvorac s unutarnjim pravokutnim dvorištem i ugaonim cilindričnim kulama imao je tri krila, dok je južna strana bila zatvorena visokim zidom. U središtu zapadnog krila bila je dvoetažna dvorska kapela s istaknutim zvonikom na glavnom vanjskom pročelju koji je imao značajan udio u vizuri dvorca. Njen volumen sa zaobljenim svetištem zadirao je u prostor dvorišta. Krila su bila zaključena dvostrešnim,

a kule stožastim krovovima, dok je kapela imala dvostrešno, nad svetištem zaobljeno krovno, a zvonik baroknu plitku kapu.

Riječ je o zatvorenom konceptu sa središnjim dvorištem kojeg sa sjeverne i istočne strane definiraju krila tradicionalne organizacije s nizovima prostorija duž vanjskih pročelja i uzdužnim, dvorišno orijentiranim arkadnim hodnicima. Ulazna veža je u rubnom dijelu sjevernoga krila. Zapadno krilo formiralo se postepeno do 18. stoljeća, kada je izgrađena kapela sa zvonikom iznad glavnog ulaza na zapadnom pročelju i lađom sa zaobljenim svetištem u dvorištu dvorca. Južna strana dvorišta bila je većim dijelom zatvorena visokim zidom, samo je u istočnom dijelu bilo jednokatno pomoćno krilo usitnjene prostorne strukture sa zavojitim stubištem.

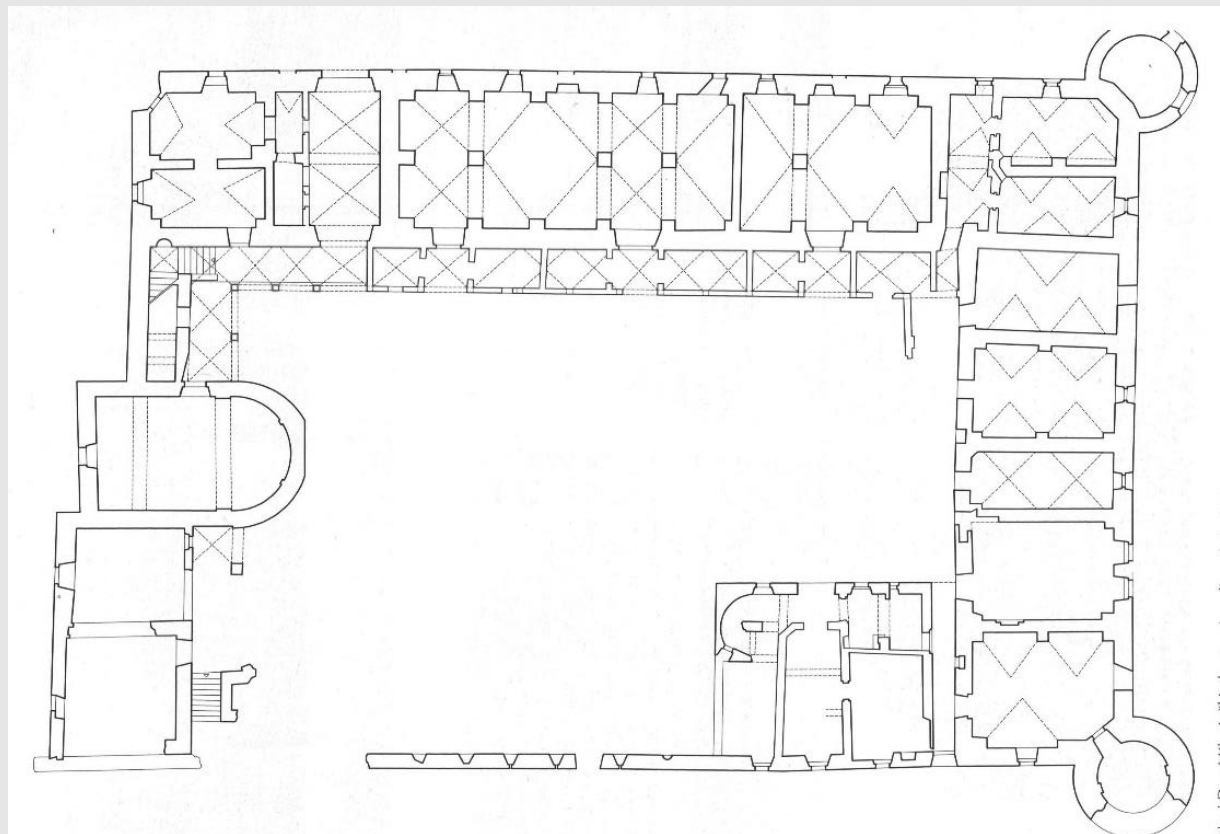

Zidovi i svodovi zidani su opekom i kamenom lomljencem. Prostorije prizemlja bile su svodene bačvastim svodovima sa susvodnicama i križno bačvastim svodovima, dok su katne prostorije bile zaključene stropovima. Uzdužni hodnici bili su svodeni križno-bačvastim svodovima.

Vanjska pročelja sjevernog i istočnog krila artikulirana su neujednačenim ritmom prozorskih osi. Vertikalna mjera katne zone je naglašena u odnosu na prizemnu, a njena su pročeljna platna ritmizirana pilastrima kojima su formirana prozorska polja. Ulazno sjeverno krilo ima renesansni kameni portal lučnog zaključka, sazdan od klesanaca, koji je upisan u pravokutnik s reljefnim cvjetnim dekoracijama u uglovima. Iznad zaglavnog kamena portala bio je ovalni medaljon s grbom obitelji Erdödy i godinom

izgradnje 1603. Naknadno aplicirana barokna arhitektonska plastika, osim u vidu pilastara, javlja se u formi plitkih lambrekna u zoni prozorskih parapeta i vitičastih lukova iznad prozora prvoga kata.

Dvorišna pročelja sjevernog i istočnog krila imali su arkadne nizove u obje etaže s razlikom u oblicima nosača – u prizemlju su lukove podržavali stupci, a u katu toskanski stupovi na parapetu.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Sačuvane su dvije zgrade unutar bivšeg gospodarskog sklopa sjeverno od dvorca: žitnica i kuća upravitelja imanja. Žitnica, smještena u neposrednoj blizini dvorca paralelno uz cestu veća je dvokatna zgrada izduženog tlocrta sa dvostrešnim krovom. Pročelja su artikulirana pravilnim rasporedom osi sa

manjim prozorskim otvorima na prvom i drugom katu dok su u prizemnoj zoni otvori veći, bivši arkadni otvori danas su zazidani. Prozorska polja označena su plitkim lezenama, kao i okviri otvora, dok je prizemlje naglašeno trakama rustike i odvojeno finim vijencem. Zgrada se danas koristi kao spremište poljoprivredne zadruge, na dvorišnoj strani je proširena prizemnom dogradnjom sa niskim jednostrešnim krovom u dužini cijele zgrade.

Sjeverno od žitnice i dvorca smještena je zgrada upravitelja imanja, skromnija katnica s dvostrešnim krovom i trijemom u središnjem dijelu prizemlja koji formiraju tri arkadna otvora. Zgrada je napuštena, urušena je gotovo polovina krova, na krajnjem istočnom dijelu primjećuju se tragovi započete obnove. U dvorištu pred južnim pročeljem nalazi se česma za vodu.

2.3. OKOLIŠ

Uski pojas oko dvorca, a naročito prostor pred glavnim sjevernim pročeljem dobio je perivojno uređenje potkraj 19. stoljeća. Danas više nisu očuvani tragovi ovog perivoja niti pristupna aleja kestena. Pred južnim pročeljem bili su veliki geometrijski organizirani vrtovi, vjerojatno starije provenijencije, koji kasnije postaju poljoprivredne površine, a danas je na tom prostoru recentna izgradnja.

3. STANJE

Od dvorca su preostale ruševine sjevernog i istočnog krila - dijelovi perimetralnih zidova, bez krova, no s nekolicinom očuvanih dimnjaka. Sve cilindrične kule su urušene. S obzirom da je unutarne dvorište kao i neposredan okoliš zarastao u gustu vegetaciju teško je utvrditi ostatke ne tako davno srušenih zidova na kraju zapadnog krila. Očuvani su i zidovi svetišta kapele koja je svetištem bila okrenuta prema dvorištu dvorca. Na glavnom sjevernom pročelju sačuvan je ulazni kameni portal te veći dio prozorskih okvira i pripadajuća arhitektonska plastika.

4. VALORIZACIJA

Dvorac u Novim Dvorima Klanječkim pripada skupini stambeno-obrambenih nizinskih kaštela, zatvorenog višekrilnog koncepta sa središnjim dvorištem i ugaonim kulama. Dvorac se formirao postepeno tijekom 17. stoljeća da bi u 18. stoljeću u okviru barokizacije dobio kapelu sv. Ivana Nepomuka i pročelnu dekorativnu plastiku. Dakle, određuju ga dva značajna sloja - kasnorenesansni koji ostaje dominantan i sloj barokizacije kada se prilagođava novim potrebama i načinu života vlasnika.

Dvorac je danas u ruševnom stanju, sveden na ostatke ostataka, što umanjuje njegovu arhitektonsku vrijednost, međutim povijesni materijali (fotografije, arhitektonske snimke, katastarske karte) govore o njegovoj prošlosti, razvoju, transformacijama pa i uređenju okolnog prostora što mu priskrbuje povijesnu i povijesno-umjetničku vrijednost, odnosno navodi nas na promišljanje njegove budućnosti i obavezuje na pokušaj očuvanja postojećeg i evociranje nestalog.

Gradila ga je poznata plemićka obitelj Erdödy koja tijekom 17. stoljeća podiže srodne građevine stambeno-obrambenog karaktera u Kerestincu i Jaski, koji zajedno s novodvorskim kaštelom čine vrijednu skupinu karakterističnih tipoloških obilježja. Tijekom 18. i 19. stoljeća imanje se razvija u skladu s društvenim promjenama i povijesni okolnostima koji utječu na način života pa se pred ulazom u dvorac uređuje perivoj, s njegove južne strane geometrijski vrtovi, a u sjevernom dijelu formira se velika gospodarska zona s cijelim nizom gospodarskih zidanica i drvenih zgrada. Danas su uz ruševine dvorca očuvane žitnica i upraviteljeva kuća koje govore o nekada velikom feudalnom imanju karakteristična sadržaja i organizacije te predstavljaju svjedočanstvo o načinu života hrvatskog plemstva.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 2316, 2317, 2318 i 2314/2 k.o. Novi Dvori Klanječki – stupanj zaštite: D4

S obzirom na iznimno loše stanje, u kojem je preostalo malo od izvornog građevnog supstrata dvorca, moguća su dva postupka obnove.

Prvi se odnosi na konzervaciju i konsolidaciju postojećih dijelova te rekonstrukciju ostatka dvorca temeljem informacija koje pruža sama postojeća arhitektonska struktura kao i povijesne fotografije te arhitektonske snimke dvorca iz 1947. i 1954. u mjerilu 1:100.

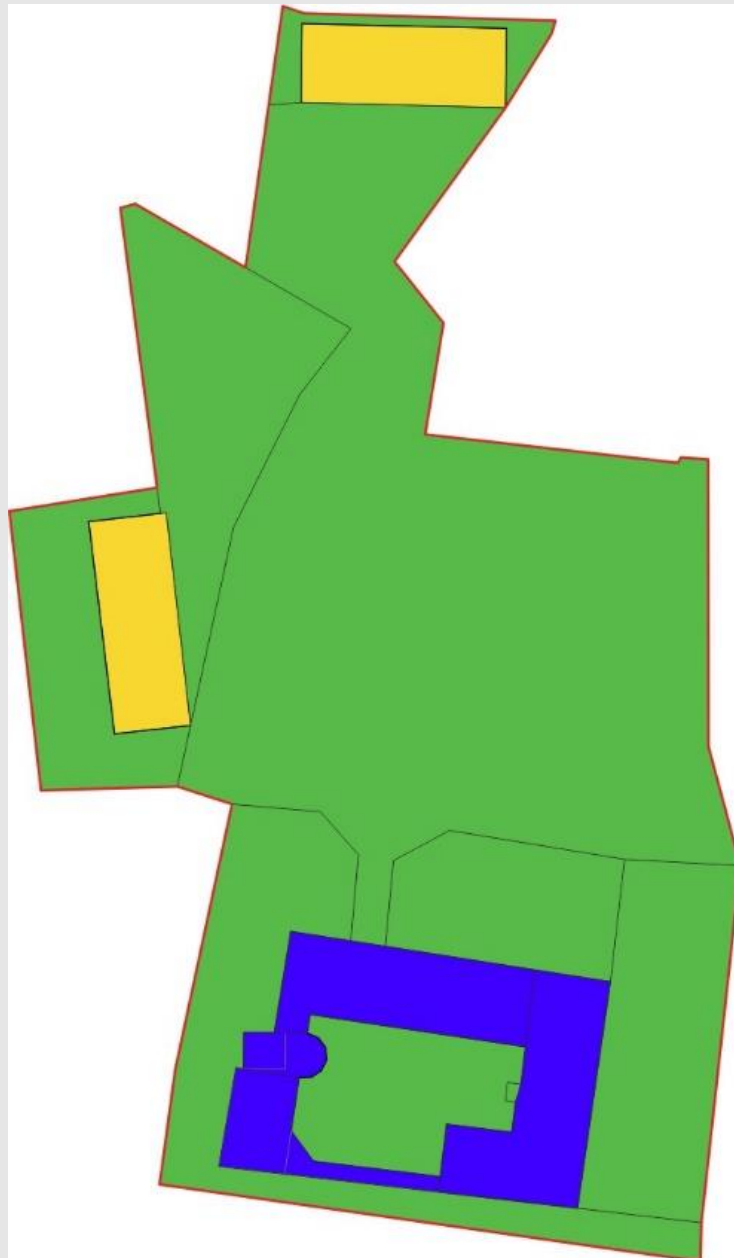
Drugi postupak uključivao bi kao i prvi konzervaciju i konsolidaciju postojećih dijelova koji imaju očuvan supstrat i važni su za identitet i doživljaj dvorca u prostoru, a to su sjeverno krilo s portalom, istočno vanjsko pročelje i kapela, dok bi preostali dijelovi volumena reinterpretirali povijesnu situaciju u suvremenim oblicima i materijalima uz poštivanje osnovnog povijesnog volumena. Dvije sjeverne kule trebale bi se rekonstruirati zbog cjelovitosti dojma, dok bi južne kule mogle biti prezentirane u arheološkom sloju.

Gospodarske zgrade, k.č.br. 2300 i 2278 k.o. Novi Dvori Klanječki – stupanj zaštite: G2

Zgrada bivše žitnice i kurija upravitelja zadržavaju se u svom postojećem oblikovanju uz primjenu konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

Perivoj – stupanj zaštite: P3

Očuvanje zelene zone s novim načinom oblikovanja i novim sadržajima koji su usklađeni s karakterom prostora.

DVORAC

D4

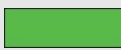
Nova izgradnja u smislu faksimila povijesne zgrade (ukoliko postoji dokumentacija ili drugi materijalni izvori informacija na temelju kojih je moguće izvesti faksimil) ili suvremenog oblikovanja u osnovnim gabaritima povijesne zgrade koja se nalazila na tom mjestu.

GOSPODARSKE ZGRADE

G2

Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

PERIVOJ

P2

Očuvanje ili rekonstrukcija matrice s mogućim uvođenjem novog biljnog fonda i opreme.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Dvorci i kurije sjeverne Hrvatske – stanje i mogućnosti njihova uključivanja u suvremeni život, grupa autora, Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Zagreb, 1970.

Foto dokumentacija: Fototeka Ministarstva kulture, Fototeka Konzervatorskog odjela u Krapini i Zagrebu